

Panel 44 : Media, Information and Communication

1.	Knowledge management in project management of crisis child protection : Literature review <i>Pipatpong Chuprayoon, Chollabhat Vongprasert</i>	2376
2.	A Synthesizing Knowledge of Isan Folk Weaving Tools using Facet classification approach <i>Sumana Chiangnangam, Malee Kabmala</i>	2378
3.	Information Service Development using User Centered Design : Literature review <i>Narit Bobuangoen, Kanyarat Kwiecien</i>	2390
4.	Factor Affecting Digital Literacy in the Workplace for Supporting Staff, Loei Rajabhat University <i>Kampon Kessalee, Kanyarat Kwiecien</i>	2391

Knowledge management in project management of crisis child protection : Literature review

Pipatpong Chuprayoon, Chollabhat Vongprasert²

^{1,2}Department of Information Science, Faculty of Humanities and Social Sciences
Khon Kaen University, Khon Kaen

¹E-mail: Pipatpong.c@kkumail.com, ² E-mail: chollabhat@gmail.com

Abstract

The purpose of this research is to educate theory of knowledge sharing and knowledge transferring in process of crisis children protection project and synthesis in conceptual framework research by using document analysis research and research that related to Knowledge sharing research, knowledge transfer and managing project among domestic and international and use analysis document. Researcher educated the current knowledge and Knowledge sharing by using theory of Nonaka and Takeuchi (1995) and Nonaka and Konno (1998) Knowledge transfer by Sveiby (2003) and evaluated project by using of CIIP Model of Stufflebeam (1971) and synthesis in conceptual framework following these;

The result found that 1) Evaluate project by used CIIP Model of Stufflebeam (1971) are able categorize into 4 steps are 1. 1) Context evaluation including principle and reason of project, necessary of project, conceptualize of object related to policy or problem and demand of social in the role of association. 1.2) Input evaluation including appropriability and sufficiency of resources to use in project, budget, timeline, duty of members project, planning and set activities to proceed the project. 1.3) Process Evaluation consist mistake of proceed of project, evaluated resource of project, evaluated budget, evaluated time of project, evaluated activities of project, and participation of members. 1.4) Product evaluation is analyze project success that is under condition by consider of context, input and process and Instrument criteria or Consequential criteria. 2) Knowledge sharing theory by Nonaka and Takeuchi (1995) and Nonaka and Konno (1998) including knowledge transfer by Sveiby (2003) is under CIIP Model in step three is process evaluation 3) Factor that influence to learning exchange. 4) Factor that influence knowledge transferring

Keywords: Knowledge sharing, Knowledge transfer, Project management

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทฤษฎีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Knowledge sharing) และการถ่ายโอนความรู้ (Knowledge transfer) ในกระบวนการบริหารโครงการคุ้มครองเด็กภาวะวิกฤตและสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดงานวิจัย โดยใช้วิธีวิจัยวิเคราะห์เอกสาร (Document Analysis) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การถ่ายโอนความรู้และการบริหารโครงการทั้งในประเทศและต่างประเทศ และใช้แบบวิเคราะห์เอกสารเป็นเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพความรู้ในปัจจุบันของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามแนวคิดของ Nonaka and Takeuchi (1995) และ Nonaka and Konno (1998) การถ่ายโอนความรู้ของ Sveiby (2003) ตลอดจนการประเมินโครงการตามแนวคิด CIPP Model ของ Stufflebeam (1971) และได้สังเคราะห์เป็นกรอบงานวิจัยดังนี้

ผลการศึกษาพบว่า 1) การประเมินโครงการตามแนวคิด CIPP Model ของ Stufflebeam (1971) สามารถแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้ 1.1) การประเมินบริบทโครงการ (Context evaluation) ประกอบด้วย หลักการและเหตุผลของโครงการ, ความจำเป็นในการดำเนินโครงการ, การกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการที่สอดคล้องกับนโยบายที่เกี่ยวข้องหรือปัญหา, และความต้องการของสังคมตามบทบาทหน้าที่ขององค์กรที่ผู้ดำเนินโครงการรับผิดชอบ 1.2) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input evaluation) ประกอบด้วย ความเหมาะสมและความพอเพียงของทรัพยากรต่าง ๆ ที่จะใช้ในการดำเนินโครงการ, งบประมาณ, ระยะเวลาการดำเนินโครงการ, หน้าที่ความรับผิดชอบของสมาชิกทีมโครงการ, แนวทางการจัดการหรือแผนการดำเนินงาน, และกิจกรรมที่กำหนดได้ใน การดำเนินโครงการ 1.3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) ประกอบด้วย ประเมินข้อบกพร่องใน การดำเนินโครงการ, ประเมินทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินโครงการ, ประเมินงบประมาณ, ประเมินระยะเวลาใน การดำเนินโครงการ, ประเมินกิจกรรมภายในโครงการ, และการมีส่วนร่วมของสมาชิกทีมโครงการ 1.4) การ ประเมินผลลัพธ์โครงการ (Product evaluation) เป็นการวิเคราะห์ความสำเร็จของโครงการว่าอยู่ภายใต้เงื่อนไขใด โดยพิจารณาจากบริบทโครงการ (Context), ปัจจัยนำเข้า (Input) และ กระบวนการบริหารโครงการ (Process) และเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งขึ้น (Instrument criteria) หรือ เกณฑ์ตามเหตุ (Consequential criteria) 2) ทฤษฎีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของ Nonaka and Takeuchi (1995) และ Nonaka and Konno (1998) รวมไปถึงการถ่ายโอนความรู้ตามแนวคิดของ Sveiby (2003) จะอยู่ภายใต้ CIPP Model ในขั้นตอนที่ 3 คือ การประเมินกระบวนการ 3) ปัจจัยเอื้อที่ส่งผลต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 4) ปัจจัยเอื้อที่ส่งผลต่อการถ่ายโอนความรู้

คำสำคัญ : การแลกเปลี่ยนเรียนรู้, การถ่ายโอนความรู้, การบริหารโครงการ

A Synthesizing Knowledge of Isan Folk Weaving Tools using Facet classification approach

Sumana Chiangnangam¹, Malee Kabmala²

^{1,2}Information Science Program, Faculty of Humanities and Social Sciences
Khon Kaen University, Khon Kaen

¹E-mail: sumana_c@hotmail.com, ²E-mail: malee_ka@kku.ac.th

Abstract

The purpose of this study was to analysing knowledge, grouping knowledge structure and analysing knowledge attribute of Isan folk weaving tools. This study was conducted using Content Znalysis. The data was collected from documents, books, research articles, and related research from Thai Library Integrated System database (ThaiLIS) and Department of cultural promotion research database. The tools used in the study were Document Analysis. And applying the Librarian Classification for grouping knowledge and applying Faceted Classification Approach for dissecting attribute knowledge of Isan folk weaving tools. The findings showed that 1) analysing contents of Isan folk weaving tools was received from analysis of the type of weaving tools in the Isan folk weaving tools from information resources. 2) Synthesis knowledge of Isan folk weaving tools. According to the analysis of content, weaving tools in the Isan folk textiles were divided into 4 groups: (1) Knowledge of tools used in fiber preparation process (2) Knowledge of the tools used in the weaving process (3) Knowledge of the materials used in constructing tools and (4) Knowledge of Beliefs about the creation and use of tools. It is expected that the result from this study could be a guideline for determining the scope of Isan folk weaving tools knowledge and developing basic knowledge of Isan folk weaving tools or generating other additional tools, subject heading and ontology, specifically for Isan folk weaving tools.

Keywords: Isan folk woven, Isan folk weaving tools, Synthesizing knowledge

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์ความรู้เครื่องมือในการทอผ้าทอพื้นบ้านอีสาน ในด้านการวิเคราะห์เนื้อหาความรู้และจัดกลุ่มโครงสร้างความรู้ และการวิเคราะห์คุณลักษณะความรู้ด้านเครื่องมือในการทอผ้าทอพื้นบ้านอีสาน ในการศึกษาครั้งนี้ ใช้วิธีวิจัย การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ บทความ หนังสือ สารานุกรม และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในฐานข้อมูลงานวิจัย (ThaiLIS) และฐานข้อมูลกรมส่งเสริมวัฒนธรรม จำนวนทั้งสิ้น 102 รายการ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบวิเคราะห์ข้อมูลใช้แนวทาง Librarian classification ในการจัดกลุ่มความรู้ และแนวทางแฟซิท (Faceted Classification Approach) ในการจำแนกคุณลักษณะความรู้ของเครื่องมือในการทอผ้าทอพื้นบ้านอีสาน ผลของการศึกษา พบว่า 1) การวิเคราะห์เนื้อหาเครื่องมือในการทอผ้าทอพื้นบ้านอีสาน ได้จากการวิเคราะห์ประเภทเครื่องมือในการทอผ้าทอพื้นบ้านอีสานที่ปรากฏในทรัพยากรสารสนเทศ 2) การสังเคราะห์ความรู้เครื่องมือในการทอผ้าทอพื้นบ้านอีสาน ได้แบ่งตามแบบวิเคราะห์เนื้อหาเครื่องมือในการทอผ้าทอพื้นบ้านอีสานจากทรัพยากรสารสนเทศ จำแนกเป็น 4 กลุ่ม คือ (1) เครื่องมือที่ใช้ในกระบวนการเตรียมเส้นใย (2) เครื่องมือที่ใช้ในกระบวนการทอผ้า (3) วัสดุที่ใช้ในการสร้างเครื่องมือ (4) ความเชื่อเกี่ยวกับการสร้างและการใช้เครื่องมือ ผลการศึกษานี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดขอบเขตความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือในการทอผ้าทอพื้นบ้านอีสาน และเป็นแนวทางในการพัฒนาจัดทำฐานความรู้หรือเครื่องมืออื่น ๆ เช่น ออนโทโลยีเครื่องมือในการทอผ้าทอพื้นบ้านอีสาน เป็นต้น

1. Introduction

ในก่อนที่ยุคเทคโนโลยีจะเจริญก้าวหน้า กระบวนการทอผ้าเป็นงานฝีมือที่ผลิตขึ้นด้วยมือทุกขั้นตอน หรือที่เรียกว่า “งานศิลปหัตถกรรม” ซึ่งสิ่งสำคัญในการทอผ้า ไม่เพียงแต่จะประกอบด้วยวัตถุดิบเส้นใย วัตถุดิบในการย้อมสี กระบวนการ และเทคนิคพิเศษเท่านั้น แต่ยังต้องมีเครื่องมือในการทอผ้าจัดได้ว่าเครื่องมือมีความจำเป็นในทุกกระบวนการของการทอผ้า เครื่องมือในการทอผ้าเป็นเทคโนโลยีภูมิปัญญาของชาวบ้านได้ประดิษฐ์ขึ้นมา อันประกอบไปด้วย กระบวนการออกแบบ ทดลองใช้งาน ปรับปรุงและพัฒนาเป็นเครื่องมือที่เหมาะสมกับการทอผ้าใช้อำนวยความสะดวกต่าง ๆ ซึ่งถือได้ว่าเป็นภูมิปัญญาพื้นบ้านที่ได้สืบทอดต่อกันมา (มานพ ศิวารัจน์, 2541)

ผ้าทอพื้นบ้านอีสานเกิดจากภูมิปัญญาชาวบ้าน มีการสร้างเครื่องมือทอผ้าที่ใช้ในการทอผ้าขึ้นมาใช้เอง โดยการใช้วัสดุธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาสร้างเป็นเครื่องมือ เช่น ไม้ไผ่ ไม้เนื้อแข็ง ก้านตาล ปอแก้ว เป็นต้น เทคโนโลยีพื้นบ้านที่เป็นเครื่องมือต่าง ๆ ถูกคิดค้นประดิษฐ์ขึ้นบนเงื่อนไขของธรรมชาติและความต้องการของผู้ใช้ในการออกแบบเครื่องมือจะคำนึงถึงประโยชน์ของการใช้สอยเป็นหลัก โดยไม่คำนึงความสวยงามมากนัก ซึ่งเมื่อลองใช้งานดูแล้วจะเห็นว่ามีความเหมาะสมกับลักษณะงาน และมีการปรับปรุงพัฒนาเครื่องมือให้ใช้งานได้อย่างลงตัว ดังนั้นเทคโนโลยีพื้นบ้านที่เป็นเครื่องมือต่าง ๆ จึงมีคุณค่าทางด้านการออกแบบและศิลปหัตถกรรม (Art and Craft) เป็นอย่างยิ่ง (ธนสิทธิ์ จันทะรี, 2541) ซึ่งในแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ได้มีการใช้เครื่องมือในการทอผ้าที่คล้ายคลึงกัน

กระบวนการทอผ้าแบ่งออกเป็นหลายขั้นตอน แต่ละขั้นตอนมีการใช้เครื่องมือที่แตกต่างกัน ความแตกต่างของลวดลายและสีสันทนผ้าทอเกิดจากการใช้เทคนิคพิเศษและความชำนาญของช่างทอผ้า โดยแต่ละเทคนิคมีการใช้เครื่องมือเฉพาะเทคนิคนั้น ๆ ชื่อเรียกเครื่องมือในการทอผ้ามีความแตกต่างกันเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์และองค์ความรู้เหล่านี้ไม่ได้กำหนดขึ้นอย่างเป็นทางการ ทำให้เครื่องมือเดียวกันมีหลายชื่อ ส่งผลให้คนรุ่นหลังเกิดความสับสนได้ และจากงานวิจัยที่ผ่านมาเป็นการศึกษาภาพรวมของการทอผ้าในส่วนของ กระบวนการและเทคนิคดั้งเดิมของการทอผ้าทอพื้นบ้านอีสาน และความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับผ้าทอ เช่น ความเชื่อ ประเพณี พิธีกรรม และบทบาทหน้าที่ของเพศหญิงเสียส่วนใหญ่ แต่ในส่วนของการศึกษารวบรวมชื่อเรียกเครื่องมือยังไม่ปรากฏชัดเจน

ในยุคดิจิทัล เป็นอีกยุคที่อยู่ในกระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) สังคมแบบดั้งเดิมเกิดการล่มสลาย เพราะขาดการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเอง รวมทั้งขาดการสร้างรากฐานทางด้านศิลป วัฒนธรรม ภูมิปัญญาดั้งเดิมของบรรพบุรุษที่สั่งสมมามากมาย การศึกษาในประเด็นเครื่องมือในการทอผ้าพื้นบ้านอีสานจึงเป็นอีกประการหนึ่งที่จะนำไปสู่การเก็บรวบรวมข้อมูลและสามารถนำไปสร้างเป็นฐานความรู้ให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาภูมิปัญญาของตน เพื่อให้เกิดการประยุกต์ใช้ยังคัมปัจจุบัน และกลับมาพึ่งพาตัวเองได้อีกครั้ง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่ที่เกี่ยวกับผ้าทอพื้นบ้านอีสานเป็นการศึกษาความรู้เรื่องผ้าทอพื้นบ้านอีสานแบบแยกส่วนกัน แต่ยังไม่มีการสังเคราะห์โดยภาพรวมทั้งหมดของความรู้ด้านเครื่องมือในการทอผ้าทอพื้นบ้านอีสาน ผู้วิจัยในฐานะเป็นนักสารสนเทศ จึงสนใจที่จะศึกษาการสังเคราะห์หาความรู้เครื่องมือในการทอผ้าทอพื้นบ้านอีสานจากรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ผลที่คาดว่าจะได้รับในการศึกษาค้นคว้านี้ ทำให้ได้ขอบเขตความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือในการทอผ้าทอพื้นบ้านอีสานที่ครอบคลุมประเด็นในชื่อเครื่องมือ ชื่อเรียกเทียบเคียง วัสดุที่ใช้ กระบวนการทอผ้าที่ใช้ เทคนิคที่ใช้ รวมถึงความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับการสร้างและการใช้เครื่องมือการทอผ้าทอพื้นบ้าน ซึ่งจะเป็ข้อมูลสำคัญที่เป็นประโยชน์ในจัดเก็บรวบรวมและพัฒนาฐานความรู้เครื่องมือในการทอผ้าทอพื้นบ้านอีสาน

2. Method

การศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ในการวิเคราะห์เนื้อหาที่ปรากฏในทรัพยากรสารสนเทศ เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์เนื้อหาด้านเครื่องมือในการทอผ้าทอพื้นบ้านอีสาน มีขั้นตอนการวิจัย 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์เนื้อหาความรู้ด้านเครื่องมือในการทอผ้าทอพื้นบ้านอีสาน ประกอบด้วย

1) การวิเคราะห์เนื้อหาที่ปรากฏในทรัพยากรสารสนเทศ โดยการวิเคราะห์จากเอกสาร (Document analysis) เพื่อใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์ขอบเขตโครงสร้างความรู้ (Scope and Structure) และประเภท (type) ของเครื่องมือในการทอผ้า เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบวิเคราะห์เนื้อหา ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ หนังสือ สารานุกรม บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวบรวมจากฐานข้อมูล ThailIS ฐานข้อมูลกรมส่งเสริมวัฒนธรรม และฐานข้อมูลรายการบรรณานุกรม (OPAC) ของห้องสถาบันอุดมศึกษา จำนวนรวมทั้งสิ้น 102 รายการ จากนั้นผู้วิจัยได้จัดกลุ่มเรื่องของรายการทรัพยากรสารสนเทศเดียวกันอยู่ด้วยกัน โดยพิจารณาจากชื่อเรื่อง ซึ่งจัดเนื้อหาได้ 8 กลุ่ม ซึ่งจะนำไปเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์เนื้อหาความรู้ต่อไป

2) การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิเคราะห์เนื้อหา โดยการนำรายการทรัพยากรสารสนเทศทั้งหมดมาจัดกลุ่มเนื้อหา ผู้วิจัยจะคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีเนื้อหาของเกี่ยวข้องกับผ้าทอในภาคอีสานและมีเนื้อหาครอบคลุมมากที่สุด หากมีเนื้อหาซ้ำกันก็จะพิจารณาคัดเลือกมา 1 รายการ ซึ่งสามารถคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างได้จำนวนทั้งสิ้น 72 รายการ

3) การวิเคราะห์เนื้อหาความรู้เครื่องมือในการทอผ้าทอพื้นบ้านอีสาน ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาสาระ (Content analysis) ของ Taylor (1999) เพื่อกำหนดตัวแทนเนื้อหาสาระเป็นแนวคิด (Concept) โดยพิจารณาจากข้อความที่ปรากฏในส่วนของชื่อเรื่อง คำนำ สารบัญของทรัพยากรสารสนเทศ และคำศัพท์ (Term) พิจารณาจากคำที่มีนัยสำคัญปรากฏในชื่อบท ชื่อหัวข้อ และบรรณานุกรมท้ายเล่ม เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบวิเคราะห์เนื้อหาความรู้เครื่องมือในการทอผ้าตามกรอบการแบ่งประเภทของเครื่องมือ และนำเนื้อหาที่ได้วิเคราะห์มาจัดกลุ่มโดยใช้แบบวิเคราะห์การแบ่งประเภทเครื่องมือในการทอผ้าเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อจำแนกกลุ่มเนื้อหาหลัก (Classes) กลุ่มความรู้ย่อย (Sub-Classes) หมู่ย่อย (Division) การศึกษาในส่วนนี้ทำให้ได้คลังความรู้และคำศัพท์ที่แสดงให้เห็นแนวคิดด้านเครื่องมือในการทอผ้าทอพื้นบ้านอีสาน ซึ่งจะนำไปจัดหมวดหมู่ความรู้ในลำดับต่อไป

ขั้นที่ 2 การโครงสร้างความรู้เครื่องมือในการทอผ้าทอพื้นบ้านอีสาน

ในขั้นนี้ผู้วิจัยได้ใช้แนวทางในการจัดหมวดหมู่ความรู้ Library Classification โดยนำเนื้อหาที่วิเคราะห์แล้วมาจัดกลุ่มคำศัพท์หรือแนวคิดที่เหมือนกันไว้ด้วย แต่ถ้ามีกลุ่มความรู้ที่มีเนื้อหาแตกต่างออกไป ให้สร้างเป็นหมวดใหม่ เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบวิเคราะห์จัดกลุ่มความรู้ ประกอบด้วย หมวดใหญ่ (Classes) หมวดย่อย (Sub-Classes) และคำอธิบายของแต่ละหมวด เมื่อได้หมวดหมู่เนื้อหาแล้ว ผู้วิจัยได้นำเนื้อหาามาพิจารณาจำแนกลำดับความสัมพันธ์ของเนื้อหาให้มีโครงสร้างตามลำดับขั้น (Hierarchical Structure) (Taylor, 2004) การศึกษาในส่วนนี้จะทำให้สามารถจัดโครงสร้างความรู้ด้านดารแพทย์แผนไทยที่แสดงขอบเขตความรู้ของแต่ละหมวด

ประกอบด้วย หมวดย่อย (Sub-Classes) หมู่ย่อย (Division) และคำอธิบายของหมวดย่อยที่มาจากแนวคิดและคำศัพท์ที่อยู่ภายใต้หมวดย่อยและหมู่ย่อย

ขั้นที่ 3 การวิเคราะห์คุณลักษณะความรู้โดยใช้แนวทางแฟซิท (Facet approach)

ในขั้นนี้เป็นการนำผลจากการวิเคราะห์ในขั้นที่ 2 มาสังเคราะห์เพื่อหาคุณลักษณะพิเศษของความรู้ที่ผู้วิจัยจะวิเคราะห์คุณลักษณะของเนื้อหาบนพื้นฐานของตัวแบบการวิเคราะห์แฟซิท (Model of Facet Analysis) ที่เรียกว่า Simplified Model for Facet Analysis ของ Spiteri (1998) เป็นแนวทางในการวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อตรวจสอบแนวคิด คำศัพท์ และความสัมพันธ์ของความรู้แต่ละหมวด รวมทั้งกำหนดความเชื่อมโยงระหว่างหมวดเครื่องมือที่ใช้คือ แบบวิเคราะห์แฟซิท เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการบันทึกแต่ละหมวดลงในแบบวิเคราะห์ และวิเคราะห์แฟซิท มีขั้นตอนดังนี้

1) การกำหนดขอบเขตเนื้อหา ประกอบด้วยหมวดหมู่ คำศัพท์ และคุณลักษณะของแฟซิท ในการกำหนดเนื้อหาและขอบเขต เป็นการกำหนดขอบเขตตามโครงสร้างความรู้ที่ได้จากการจัดหมวดหมู่เครื่องมือในการทอผ้าทอพื้นบ้านอีสาน จำนวน 5 หมวด

2) การกำหนดคุณลักษณะ (Attribute) ที่บ่งชี้ถึงสาระสำคัญของความรู้ ผู้วิจัยจะนำเนื้อหาความรู้แต่ละหมวดมาวิเคราะห์แฟซิท (Facet Analysis) โดยเอาคำในเนื้อหาแต่ละหมวดมาวิเคราะห์ตามหลักการของแฟซิท ซึ่งมุมมองเชิงทฤษฎีของการวิเคราะห์แฟซิท คือ หลักการเลือกแฟซิท (Principle for Choice of Facets) ประกอบด้วยหลักการพื้นฐาน 7 ประการ ได้แก่ (1) ความแตกต่าง (Differentiation) (2) ความเกี่ยวข้อง (Relevance) (3) ความสามารถในการทำให้เกิดความแน่นอน (Accertainability) (4) ความคงทนถาวร (Permanence) (5) ความเป็นกลุ่มเดียวกัน (Homogeneity) (6) การแบ่งแยกอย่างเด็ดขาด (Mutual Exclusively) และ (7) กลุ่มพื้นฐาน (Fundamental Categories) พิจารณากลุ่มของแฟซิท (Facet Categories) บนพื้นฐานของ CRG Principle of Fundamental Categories ในการศึกษาเพื่อวิเคราะห์คุณลักษณะเครื่องมือในการทอผ้าทอพื้นบ้านอีสาน

2.1) กำหนดนิยามของแฟซิท ซึ่งจะพิจารณาตามมุมมองเชิงทฤษฎี (Theoretical Framework) ของ CRG ที่กำหนดกลุ่มพื้นฐานสำหรับใช้จำแนกเรื่อง (Subject) โดยนำศัพท์หรือแนวคิดแต่ละหมวดมาวิเคราะห์ตามนิยามที่กำหนดขึ้นทีละคำด้วยตนเอง

2.2) จัดกลุ่มแฟซิท นำเนื้อหาที่ได้จากการวิเคราะห์แฟซิท มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรม Microsoft Excel เพื่อพิจารณาว่าแต่ละหมวดมีเนื้อหาที่แสดงคุณลักษณะของแฟซิทใดบ้าง ซึ่งกลุ่มของแฟซิท (Facet) ที่ได้นี้จะนำไปวิเคราะห์เพื่อจัดเป็นโครงสร้างความรู้ในลำดับต่อไป

3. Results

ผลการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอตามวิธีการวิจัย ซึ่งต่อบัณฑิตผู้ประสงค์ของการศึกษาที่ต้องการสังเคราะห์ความรู้เครื่องมือในการทอผ้าทอพื้นบ้านอีสาน โดยการวิเคราะห์เนื้อหาความรู้และจัดกลุ่มโครงสร้างความรู้ และการวิเคราะห์คุณลักษณะความรู้ด้านเครื่องมือในการทอผ้าทอพื้นบ้านอีสาน แบ่งผลการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1.การวิเคราะห์เนื้อหาความรู้ด้านเครื่องมือในการทอผ้าทอพื้นบ้านอีสาน ที่ปรากฏในทรัพยากรสารสนเทศ พบว่า ความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือในการทอผ้าทอพื้นบ้านอีสานเป็นความรู้ส่วนหนึ่งที่ปรากฏในรายการทรัพยากรสารสนเทศ ในแต่ละทรัพยากรสารสนเทศใช้เกณฑ์การแบ่งประเภทของเครื่องมือแตกต่างกันออกไป โดยไม่มีมาตรฐานในการแบ่งประเภทที่ชัดเจนและไม่ปรากฏมาตรฐานในการจัดระบบให้กับเครื่องมือในการทอผ้าทอพื้นบ้านอีสาน ผลการศึกษานี้จึงเป็นข้อบ่งชี้ว่าเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือในการทอผ้าทอพื้นบ้านอีสานนั้น กระจัดกระจายเป็นหลายกลุ่ม ตัวอย่างเช่น การแบ่งประเภทเครื่องมือตามวัสดุที่ใช้ทอผ้า การแบ่งเครื่องประเภทเครื่องมือตามกระบวนการทอผ้า เป็นต้น ดังนั้น ผลการศึกษานี้สามารถนำมาวิเคราะห์กลุ่มเนื้อหาเครื่องมือในการทอผ้าทอพื้นบ้านอีสานที่ปรากฏในทรัพยากรสารสนเทศให้ชัดเจนขึ้น

ในการวิเคราะห์เนื้อหาความรู้เครื่องมือในการทอผ้าทอพื้นบ้านอีสานจากทรัพยากรสารสนเทศ จำนวน 102 รายการ ประกอบด้วยเนื้อหาที่เป็นแนวคิด (Concept) และ คำศัพท์ (Term) จำนวนทั้งสิ้น 5,326 รายการ สามารถจำแนกกลุ่มความรู้ได้จำนวน 8 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มเครื่องมือที่ใช้ในการทอผ้าฝ้าย 2) กลุ่มเครื่องมือที่ใช้ในการทอผ้าไหม 3) กลุ่มกระบวนการทอผ้าฝ้าย 4) กลุ่มกระบวนการทอผ้าไหม 5) กลุ่มเทคนิคการทำลวดลาย 6) กลุ่มวัสดุที่ใช้ในการสร้างเครื่องมือ 7) กลุ่มวิธีการผลิตเครื่องมือ และ 8) กลุ่มความเชื่อเกี่ยวกับการสร้างและการใช้เครื่องมือ

2.การจัดโครงสร้างความรู้เครื่องมือในการทอผ้าทอพื้นบ้านอีสาน เมื่อนำกลุ่มความรู้ทั้ง 8 กลุ่ม มาพิจารณารวมกัน โดยประยุกต์ใช้แนวทาง Library classification approach ในการจัดกลุ่มเนื้อหาเดียวกันหรือใกล้เคียงกันไว้ด้วยกัน ผลการศึกษาพบว่า เนื้อหาความรู้สามารถสังเคราะห์จัดกลุ่มรวมกันได้ 4 หมวด ได้แก่ 1) เครื่องมือที่ใช้ในกระบวนการเตรียมเส้นใย 2) เครื่องมือที่ใช้ในกระบวนการทอผ้า 3) วัสดุที่ใช้ในการสร้างเครื่องมือ 4) ความเชื่อเกี่ยวกับการสร้างและการใช้เครื่องมือ ดังตารางที่ 1 จากนั้นได้ทำการพารณจำแนกและจัดลำดับความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาตามลำดับชั้น (Hierarchical structure) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 1 กลุ่มความรู้และขอบเขตความรู้เครื่องมือในการทอผ้าทอพื้นบ้านอีสาน

กลุ่มความรู้	ขอบเขตความรู้
หมวดความรู้เครื่องมือที่ใช้ในกระบวนการเตรียมเส้นใย	เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับเครื่องมือทอผ้าที่ใช้ในกระบวนการเตรียมเส้นใย ประกอบด้วยหมวดย่อย 2 หมวด ได้แก่ 1) เครื่องมือที่ใช้ในกระบวนการเตรียมเส้นใยฝ้าย 2) เครื่องมือที่ใช้ในกระบวนการเตรียมเส้นใยไหม และหมู่ย่อย 17 หมวด ได้แก่ (1) การอ้วฝ้าย (2) การตีฝ้าย (3) การล่อฝ้าย (4) การเข็นฝ้าย (5) การเปียฝ้าย (6) การกรอฝ้าย (7) การผัดลดอก (8) การย้อมสีฝ้าย (9) การสาวไหม (10) การกรอไหม (11) การฟอกไหม (12) การกวักไหม (13) การคนไหม (14) การเหล่งไหม (15) การดองไหม (16) การปั่นหลอด (17) การย้อมสีไหม
หมวดความรู้เครื่องมือที่ใช้ในกระบวนการทอผ้า	เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับเครื่องมือทอผ้าที่ใช้ในกระบวนการทอผ้าหรือที่เรียกว่าการตำหูก ประกอบด้วยหมวดย่อย 2 หมวด 11 ได้แก่ 1) เครื่องมือที่ใช้ในการทอ 2) เครื่องมือที่ใช้ในการทำลวดลาย และหมู่ย่อย 1 หมวด ได้แก่ (1) การทำเส้นเครือ (2) การทำเส้นพุ่ง (3) การรำสีบุหูก (4) การพันหูก (5) การตำหูก (6) การม้วนผ้า (7) การขีด (8) การจก (9) การยก (10) การมัดหมี่ (11) การมัดไมหรือควบเส้น

กลุ่มความรู้	ขอบเขตความรู้
หมวดความรู้วัสดุที่ใช้ในการสร้างเครื่องมือ	เป็นเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับวัสดุธรรมชาติที่นำมาใช้ในการสร้างเป็นเครื่องมือในการทอผ้าทอพื้นบ้านอีสาน ประกอบด้วยหมวดย่อย 3 หมวด ได้แก่ (1) วัสดุจากพืช (2) วัสดุจากสัตว์ (3) วัสดุจากดิน
หมวดความรู้ความเชื่อเกี่ยวกับการสร้างและการใช้เครื่องมือ	เป็นเนื้อหาความรู้ที่มีพื้นฐานมาจากวัฒนธรรมความเชื่อของคนอีสาน ความเชื่อในการประกอบพิธีกรรม และความเชื่อในการใช้เครื่องมือ ประกอบด้วย 2 หมวดย่อย ได้แก่ (1) ความเชื่อก่อนสร้างเครื่องมือ (2) ความเชื่อในการใช้เครื่องมือ

ตารางที่ 2 การสังเคราะห์ความรู้เครื่องมือในการทอผ้าทอพื้นบ้านอีสาน

กลุ่มความรู้หลัก (Classes)	กลุ่มความรู้รอง (Sub – Classes)	กลุ่มความรู้ย่อย (Division)	ขอบเขตความรู้ของกลุ่มความรู้ย่อย
1. เครื่องมือที่ใช้ในกระบวนการเตรียมเส้นใย	1.1 เครื่องมือที่ใช้เตรียมเส้นใยฝ้าย	1.1.1 การอ้วฝ้าย	เนื้อหาความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในกระบวนการอ้วฝ้าย ประกอบด้วย อ้ว ไม้ล้อ
		1.1.2 การดีดฝ้าย	เนื้อหาความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในกระบวนการดีดฝ้าย ประกอบด้วย กงดีด คันดีด สายดีด กะเปียด
		1.1.3 การล้อฝ้าย	เนื้อหาความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในกระบวนการล้อฝ้าย ประกอบด้วย ไม้ล้อ แป้นล้อ
		1.1.4 การเข็นฝ้าย	เนื้อหาความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในกระบวนการเข็นฝ้าย ประกอบด้วย ไน
		1.1.5 การเปียฝ้าย	เนื้อหาความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในกระบวนการเปีย ประกอบด้วย ไม้เปีย
		1.1.6 การกรอฝ้าย	เนื้อหาความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในกระบวนการกรอ ประกอบด้วย กง ไน แว อัก
		1.1.7 การผัดหลอด	เนื้อหาความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในกระบวนการผัดหลอด ประกอบด้วย กระสวย หลอดด้าย
		1.1.8 การย้อมสีฝ้าย	เนื้อหาความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในกระบวนการย้อมสี ประกอบด้วย ไม้สาว
	1.2 เครื่องมือเตรียมเส้นใยไหม	1.2.1 การสาวไหม	เนื้อหาความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในกระบวนการสาวไหม ประกอบด้วย เล็ง แว
		1.2.2 การกรอไหม	เนื้อหาความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในกระบวนการกรอ ประกอบด้วย กง ไน แว เหล็กไน อัก อัง
		1.2.3 การฟอกไหม	เนื้อหาความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในกระบวนการฟอกไหม ประกอบด้วย ไม้สาว กงหลา
		1.2.4 การกวักไหม	เนื้อหาความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในกระบวนการกวัก ประกอบด้วย ไน กงหลา
		1.2.5 การคั่นไหม	เนื้อหาความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในกระบวนการคั่นไหม ประกอบด้วย ฝื่อ หลักคั่นไหม

กลุ่มความรู้หลัก (Classes)	กลุ่มความรู้รอง (Sub - Classes)	กลุ่มความรู้ย่อย (Division)	ขอบเขตความรู้ของกลุ่มความรู้ย่อย	
		1.2.6 การเหล่งไหม	เนื้อหาความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในกระบวนการเหล่งไหม ประกอบด้วย กง ไน แว ระวัง	
		1.2.7 การปั่นหลอด	เนื้อหาความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในกระบวนการปั่นหลอด ประกอบด้วย หลอดด้าย ไน	
		1.2.8 การย้อมสีไหม	เนื้อหาความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในกระบวนการย้อมสีไหม ประกอบด้วย ไม้สาว	
2. เครื่องมือใน กระบวนการทอผ้า	2.1 เครื่องมือที่ใช้ ในการทอ	2.1.1 การทำเส้น เครือ	เนื้อหาความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในการทำเส้นเครือสำหรับ ทอผ้า ประกอบด้วย ฝื่อ	
		2.1.2 การทำเส้นพุ่ง	เนื้อหาความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในการทำเส้นพุ่งสำหรับ ทอผ้า ประกอบด้วย กระจาย	
		2.1.3 การสับหูก	เนื้อหาความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในกระบวนการสับหูก ประกอบด้วย ไม้ขอ ไม้ชดก	
		2.1.4 การพันหูก	เนื้อหาความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในกระบวนการพันหูก ประกอบด้วย ฟืม ไม้บาง	
		2.1.5 การตำหูก	เนื้อหาความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในกระบวนการตำหูก ประกอบด้วย กระจาย กี่ ตะกอย ปานโตง ผัง ฟืม ไม้เก็บเขา	
		2.1.6 การม้วนผ้า	เนื้อหาความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในกระบวนการม้วนผ้า ประกอบด้วย ปากี่ ไม้ม้วนผ้า	
	2.2 การทำ ลวดลาย	2.2.1 การขีด	เนื้อหาความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในเทคนิคการทอผ้าขีด ประกอบด้วย ไม้เก็บขีด ไม้ค้ำขีด	
		2.2.2 การจก	เนื้อหาความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในเทคนิคการทอผ้าจก ประกอบด้วย ไม้ค้ำ	
		2.2.3 การยก	เนื้อหาความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในเทคนิคการทอผ้ามัดหมี่ ประกอบด้วย ฟืม ตะกอย	
		2.2.4 การมัดหมี่	เนื้อหาความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในเทคนิคการทอผ้ามัดหมี่ ประกอบด้วย เชือกกล้วย	
		2.2.5 การมัดไหม หรือควบนั่น	เนื้อหาความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในเทคนิคการทอผ้ายก ประกอบด้วย ไม้ชดก ตะกอย(เขา)	
	3. ความรู้วัสดุที่ใช้ ในการสร้าง เครื่องมือ	3.1 วัสดุจากพืช	-	เนื้อหาความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือที่สร้างด้วยวัสดุจากพืช
		3.2 วัสดุจากสัตว์	-	เนื้อหาความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือที่สร้างด้วยวัสดุจากสัตว์
		3.3 วัสดุจากดิน	-	เนื้อหาความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือที่สร้างด้วยวัสดุจากดิน
4. ความรู้ความเชื่อ เกี่ยวกับการสร้าง และการใช้ เครื่องมือ	4.1 ความเชื่อก่อน สร้างเครื่องมือ	-	เนื้อหาเกี่ยวกับความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับการนำวัสดุธรรมชาติมา สร้างเป็นเครื่องมือในการทอผ้าทอพื้นบ้านอีสาน	
	4.2 ความเชื่อใน การใช้เครื่องมือ	-	เนื้อหาเกี่ยวกับความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับการใช้เครื่องมือในการ ทอผ้าทอพื้นบ้าน	

4. Discussion and Conclusion

จากผลการวิเคราะห์เนื้อหา การจัดหมวดหมู่ความรู้ และการวิเคราะห์คุณลักษณะความรู้ตามแนวทางการจัดหมวดหมู่แบบแฟซิท พบว่า สามารถกำหนดเป็นโครงสร้างความรู้เครื่องมือในการทอผ้าทอพื้นบ้านอีสาน ซึ่งเป็นผลที่ได้รับจากการศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์ขอบเขตของความรู้ที่มีอยู่ โดยนำแนวคิด (Concepts) และศัพท์ (Terms) ความรู้เครื่องมือในการทอผ้าทอพื้นบ้านอีสานที่ปรากฏในรายงานวิจัยเกี่ยวกับเครื่องมือในการทอผ้าทอพื้นบ้านอีสานจากฐานข้อมูลงานวิจัย Thailand และฐานข้อมูลกรมส่งเสริมวัฒนธรรม จากนั้นนำแนวทางของการจัดหมวดหมู่แบบแฟซิท (Facet Classification Approach) มาเป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์คุณลักษณะพิเศษของความรู้ เพื่อจัดกลุ่มความรู้และหาคุณลักษณะพิเศษของแต่ละหมวด ผลที่ได้จากการศึกษานี้ ทำให้ผู้วิจัยสามารถสร้างเป็นระบบการจัดระบบความรู้ในภาพรวม นำสู่ประเด็นสำคัญของการอภิปรายผลการศึกษาดังนี้

1. เนื้อหาความรู้เครื่องมือในการทอผ้าทอพื้นบ้านอีสาน แสดงถึงขอบเขตเนื้อหาความรู้เครื่องมือในการทอผ้าทอพื้นบ้านอีสานที่มีแนวคิด (Concept) และศัพท์ (Term) ที่มาจากการจัดกลุ่มความรู้ โดยวิเคราะห์ความรู้ที่ปรากฏในทรัพยากรสารสนเทศ ได้แก่ หนังสือ สารานุกรม บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำไปจัดหมวดหมู่โดยประยุกต์ใช้ Library classification ในการจัดกลุ่มเนื้อหาเดียวกันหรือใกล้เคียงกันให้อยู่ด้วยกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Prieto-Diaz (2002) แบบแผนการจัดหมวดหมู่ที่เกิดจากการปฏิบัติงานจริง (custommade classification schemes) สร้างโดยการใช้กระบวนการที่เรียกว่า Literary Warrant (Vickery, 1960) ประกอบด้วยการเลือกส่วนตัวอย่างของชื่อเรื่องหนังสือจากทรัพยากรในห้องสมุดที่ได้จัดหมวดหมู่แล้ว การจัดทำรายการของแต่ละคำศัพท์ที่นำมาจากชื่อหนังสือ การจัดกลุ่มคำศัพท์ที่สัมพันธ์กันในหมวดหมู่หรือคลาส (classes) และการจัดหมวดหมู่ แบบแผนการจัดหมวดหมู่ (classification scheme) ที่ใช้ร่วมกัน จะเห็นได้ว่ากระบวนการดังกล่าวมีการกำหนดขอบเขตความรู้ (domain) และมีเป้าหมายเพื่อใช้สำหรับทรัพยากรสารสนเทศ

ในการวิเคราะห์เนื้อหาที่ปรากฏในทรัพยากรสารสนเทศ ได้จำนวน 8 กลุ่ม คือ กลุ่มเครื่องมือที่ใช้ในการทอผ้าฝ้าย กลุ่มเครื่องมือที่ใช้ในการทอผ้าไหม กลุ่มกระบวนการทอผ้าฝ้าย กลุ่มกระบวนการทอผ้าไหม กลุ่มเทคนิคการทอผ้ากลุ่มวัสดุที่ใช้ในการสร้างเครื่องมือ กลุ่มวิธีการผลิตเครื่องมือ และกลุ่มความเชื่อเกี่ยวกับการเตรียมและการใช้เครื่องมือ ผลการวิจัยในส่วนที่สะท้อนให้เห็นว่าความรู้เครื่องมือในการทอผ้าทอพื้นบ้านอีสานยังไม่มีการจัดกลุ่มเครื่องมืออย่างเป็นระบบ จึงเป็นที่มาของการรวบรวมและจัดโครงสร้างความรู้ให้กับความรู้ด้านเครื่องมือในการทอผ้าทอพื้นบ้านอีสาน

2. การจัดโครงสร้างความรู้เครื่องมือในการทอผ้าทอพื้นบ้านอีสาน จากผลการสังเคราะห์กลุ่มความรู้เครื่องมือในการทอผ้าทอพื้นบ้านอีสานแบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ 1) เครื่องมือที่ใช้ในกระบวนการเตรียมเส้นใย 2) เครื่องมือที่ใช้ในกระบวนการทอผ้า 3) เครื่องมือที่ใช้ในการทำลวดลาย 4) วัสดุที่ใช้ในการสร้างเครื่องมือ 5) ความเชื่อเกี่ยวกับการสร้างและการใช้เครื่องมือ โดยมุ่งเน้นที่จะเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของสิ่งที่เกี่ยวข้องทั้งหมดไว้ด้วยกัน (Principle of Containing Relation) โดยจัดความสัมพันธ์ภายในหมวดให้เป็นหมวดย่อย หมู่ย่อย จัดความสัมพันธ์จากเนื้อหาใหญ่ไปหาเนื้อหาย่อย จัดเนื้อหาส่วนใหญ่ให้เป็นส่วนย่อย และจัดความสัมพันธ์ของหมวดที่มีความสัมพันธ์กันไว้ด้วยกัน และได้จัดแสดงเนื้อหาเป็นหมวด (Classes) หมวดย่อย (Sub-classes) และหมู่ย่อย (Division) ของเนื้อหาความรู้เครื่องมือในการทอผ้าทอพื้นบ้านอีสาน

3. การจัดหมวดหมู่ความรู้โดยประยุกต์ใช้แนวทางแฟซิท (Facet Approach) จากการศึกษาและจากผลการใช้แนวทางการจัดหมวดหมู่ความรู้แบบแฟซิท พบว่า สามารถจำแนกลักษณะเฉพาะของความรู้ได้ชัดเจนมากขึ้น ตัวอย่างเช่น หมวดเครื่องมือที่ใช้ในกระบวนการเตรียมเส้นใย สามารถจำแนกลักษณะเนื้อหาตามชื่อกระบวนการเตรียมเส้นใย ลักษณะเครื่องมือ วัสดุที่ใช้ เป็นต้น ขณะเดียวกันสามารถมองเห็นรายละเอียดของความสัมพันธ์ของความรู้ในแต่ละหมวดได้ชัดเจน เช่น เนื้อหาในหมวดวัสดุที่ใช้ในการสร้างเครื่องมือ สัมพันธ์กับความรู้ความเชื่อเกี่ยวกับการสร้างและการใช้เครื่องมือ ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ของความเชื่อในการนำวัสดุธรรมชาติมาผลิตเป็นเครื่องมือในการทอผ้า

ผลการศึกษาเกี่ยวกับแฟซิท แสดงให้เห็นว่าพื้นฐานทฤษฎีแฟซิทนั้นสามารถใช้เป็นทฤษฎีพื้นฐานในการจัดหมวดหมู่ความรู้ได้หลากหลายสาขาวิชา โดยมีกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีที่สามารถปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับบริบทของความรู้ ทำให้เห็นองค์ประกอบของความจริงและสะท้อนสิ่งที่มีความจริงอันใหม่ได้ (Broughton & Slavic, 2007; Kumar, 1985) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยอื่นที่ใช้แนวทางการจัดหมวดหมู่แบบแฟซิทในการจัดระบบความรู้เพื่อแสดงขอบเขตของความรู้และความสัมพันธ์ที่เกิดในรูปแบบต่างๆ เช่น การศึกษาของ ศิวานถ นันทพิชัย, ลำปาง แม่นมาต และชลภัสส วงษ์ประเสริฐ (2557) เรื่องการใช้แนวทางการจัดหมวดหมู่แบบแฟซิทในการจัดระบบความรู้ด้านการแพทย์แผนไทย ผลการศึกษาพบว่า ความรู้ด้านแพทย์แผนไทยมีหลายกลุ่มความรู้ กระจายไปตามหมวดต่างๆ ในการใช้แนวทางแฟซิทมาประยุกต์ใช้จำแนกคุณลักษณะของความรู้ และแบ่งกลุ่มโครงสร้างความรู้ใหม่ จึงสามารถจำแนกกลุ่มความรู้และขอบเขตความรู้ด้านการแพทย์แผนไทยได้ชัดเจนขึ้น เป็นต้น

5. References

- ประเคียน โพธิ์เพชรเล็บ. (2545). การศึกษาความเชื่อเกี่ยวกับการใช้ผ้าไหมมัดหมี่ของชาวอำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น. รายงานการศึกษาอิสระปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ทรงคุณ จันทจร, พิสิษฐ์ บุญไชย และแสงเพชร สุพร. (2536). ผ้าชาวโล่ศึกษากรณีชาวโล่ อำเภอดงหลวง จังหวัดมุกดาหาร และอำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร. รายงานการวิจัยสภาวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ.
- ธนพร เวทย์ศิริยานันท์. (2548). ภูมิปัญญาผ้าไหมของกลุ่มชาติพันธุ์เขมร บ้านท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต โปรแกรมวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- ธนสิทธิ์ จันทะรี. (2541). เทคโนโลยีพื้นบ้านในสังคมเกษตรกรรมของภาคอีสาน ในกรณีศึกษาจังหวัดขอนแก่น จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดศรีสะเกษ และจังหวัดอุบลราชธานี. รายงานการวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- ณรงค์ฤทธิ์ โสภากและคณะ. (2536). การผลิตผ้าไหมของชาวพื้นเมืองที่พูดภาษาเขมรในอีสานตอนใต้. รายงานการวิจัยสภาวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ.

- ประทับใจ ลึกษา. (2555). **ผ้าทอพื้นเมืองอีสานใต้**. อุบลราชธานี: ศิริธรรมออฟเซ็ท.
- ประไพศรี สร้อยคำ. (2536). **ผ้าไหมอุบล คติความเชื่อเกี่ยวกับการทอและการใช้ผ้าไหม**. ปรินญาณินพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกไทยคดีศึกษา (เน้นมนุษยศาสตร์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ไพรัตน์ อนุพันธ์. (2536). **ผ้าทอมือ: ความสัมพันธ์ระหว่างพิธีกรรมและความเชื่อในประเพณีของชาวอีสาน**. รายงานการวิจัยสำนักคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ.
- มานพ ศิวารัตน์. (2541). **การศึกษาผ้าทอพื้นบ้านกับวิถีชีวิตของชาวชนบท: กรณีศึกษาบ้านคลองและบ้านห้วยหิน ตำบลห้วยหิน อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาชนบทศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วิมลพรรณ ปิตธวัชชัย. (2535). **ผ้าอีสาน**. กรุงเทพฯ: พิคเนศ.
- วรรณ วุฒทะเลกุล. (2535). **ผ้าทอกับวิถีชีวิตชาวไทย**. รายงานการวิจัยสำนักคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ.
- สมศักดิ์ ไกรเดช. (2551). **การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในชนบทอีสาน: กรณีศึกษาผ้าทอมือของกลุ่มสตรีผู้สูงอายุ บ้านลาดสมดี หมู่ที่ 3 ตำบลกุศกร อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- สุนิต สุจิตานนท์, เกศินี นิสสัยเจริญ, มยุรี จินตรัักษ์, กอบกุล มั่งมีศรี และบุญส่ง ทองเชื่อม. (2535). **การทอผ้าไหมลายขิด: ศิลปหัตถกรรมท้องถิ่นอีสาน**. รายงานการวิจัยสำนักคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุนัย ฌ อุบล และคณะ. (2536). **ผ้ากับวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ไท – ลาว สายเมืองอุบล**. รายงานการวิจัยสำนัก คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุรียา สมทุคบุปตี, พัฒนา กิตติอาษา และนันทยา พุททะ. (2536). **ผ้าและการทอผ้าของผู้หญิงอีสาน: การวิเคราะห์และตีความหมายทางมานุษยวิทยา**. รายงานการวิจัยสำนักคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ.
- โสภิตา ยงยอด. (2536). **ผ้าทอมือในวิถีชีวิตของชาวผู้ไท: กรณีศึกษาในเขตอำเภอนามน และอำเภอสว่างนิคม จังหวัดอุบลราชธานี**. รายงานการวิจัยสำนักคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- ห้องปฏิบัติการทางมานุษยวิทยาของอีสาน. (2532). **ผ้าอีสาน: จากมิติทางมานุษยวิทยา**. ขอนแก่น: ห้องปฏิบัติการทางมานุษยวิทยาของอีสาน ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ศิวนาถ นันทพิชัย, ลำปาง แม่นมาต และชลภัสส วงษ์ประเสริฐ. (2557). **การใช้แนวทางการจัดหมวดหมู่แบบแพชชีทในการจัดระบบความรู้ด้านการแพทย์แผนไทย**. *สงขลานครินทร์*, 20(1): 113 – 160.
- อนันตสิทธิ์ ชามาศย์, กิตติรัช พงษ์สิทธิศักดิ์ และกิตตมา นวลจันทร์. (2536). **ผ้าทอชาวยัย อำเภอฟังโคน และอำเภอนราธิวาส จังหวัดสกลนคร**. รายงานการวิจัยสำนักคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ.

- อัจฉรา ภาณุรัตน์. (2548). **วิธีการให้การศึกษาเพื่อสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมผ้าทอมืออีสานใต้.** (รายงานการวิจัย). คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- Broughton, V., & Slavic, A. (2007). Building a Faceted Classification for the Humanities: Principles and Procedures. *Journal of Documentation*, **63**(5), 727-754.
- Kumar, K. (1985). **Theory of Classification.** New Delhi: Vani Educational Book.
- Prieto-Diaz, R. (2002). **A Faceted Approach to Building Ontologies.** Retrieved January 30, 2017, from www.cs.uu.nl/docs/vakken/ks/BulidOntologiesRPD-ER2002.pdf
- Spiteri, L. (1998). **A Simplify Facet Analysis Model.** *Canadian Journal of Information and Library Science*. **23**, 1-30.
- Taylor, A. G. (2004). **The Organization of Information.** Wesport, CT:Libraries Unlimited.

Information Service Development using User Centered Design : Literature review

Narit Bobuangoen¹, Kanyarat Kwiecien²

¹Program of Information Management

²Department of Information Sciences

^{1,2} Faculty of Humanities and Social Sciences, Khon Kaen University, Thailand

¹ E-mail: narit.bob@kkumail.com, ² E-mail: kandad@kku.ac.th

Abstract

The purpose of this study aims to analyze the literature related to user need in information services in academic library using user centered design. Document analysis approach was research approach for collecting data from printed resources and electronic resources. A review of the literature related to Information Service, User behavior and User centered design. The research result revealed that the majoring of literature were the article research about how to apply user centered design in virtual information service. The result form this study will be the conceptual framework for collecting data form Loei Rajabhat University's student and developing the information service using user centered design.

Keywords: Information Service, User centered design

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับความต้องการใช้บริการสารสนเทศของผู้ใช้ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาโดยประยุกต์ใช้แนวคิดการออกแบบที่ผู้ใช้เป็นศูนย์กลาง โดยวิเคราะห์เอกสารที่ปรากฏทั้งที่เป็นทรัพยากรสิ่งพิมพ์ และทรัพยากรอิเล็กทรอนิกส์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับแนวคิดการจัดบริการสารสนเทศ พฤติกรรมสารสนเทศ และการบริการที่ผู้ใช้เป็นศูนย์กลาง ผลการวิเคราะห์เอกสาร พบว่า ส่วนใหญ่เป็นผลการวิจัยที่เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการจัดบริการสารสนเทศเสมือนที่มีการออกแบบและพัฒนาโดยอาศัยแนวคิดผู้ใช้เป็นศูนย์กลาง ซึ่งจากการศึกษาครั้งนี้จะใช้เป็นกรอบแนวคิดเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย เพื่อพัฒนาบริการสารสนเทศตามแนวคิดผู้ใช้เป็นศูนย์กลางต่อไป

คำสำคัญ: บริการสารสนเทศ, การออกแบบที่เน้นผู้ใช้เป็นศูนย์กลาง

Factor Affecting Digital Literacy in the Workplace for Supporting Staff, Loei Rajabhat University

Kampon Kessalee¹, Kanyarat Kwiecien²

¹Program of Information Management

²Department of Information Sciences

^{1,2} Faculty of Humanities and Social Sciences, Khon Kaen University, Thailand

¹ E-mail: kamkes98@yahoo.com, ² E-mail: kandad@kku.ac.th

Abstract

The purpose of this research were to study the factor affecting digital literacy competency in the workplace for supporting staff, Loei Rajabhat University. 215 supporting staff were the sample in this study. A questionnaire was applied for data collection. The data were analyzed by frequency, percentage, mean and standard deviation, F-test and one-way ANOVA. The research results revealed that factors affecting digital literacy in the workplace the overall mean was at the high level ($\bar{X} = 3.82$, S.D.=0.66), the highest score was infrastructure ($\bar{X} = 4.03$, S.D = 0.81), University policy ($\bar{X} = 3.95$, S.D = 0.83), Human resources ($\bar{X} = 3.80$, S.D.=0.70), Development process ($\bar{X} = 3.78$, S.D.=0.66), and Academic Management ($\bar{X} = 3.74$, S.D. = 0.68), The lowest mean is external environments ($\bar{X} = 3.65$, S.D.=0.68) respectively.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการรู้ดิจิทัลในการปฏิบัติงานของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ บุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏเลยสายสนับสนุน จำนวน 215 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าเอฟ และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการรู้ดิจิทัลในการปฏิบัติงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.66) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน ($\bar{X} = 4.03$, S.D = 0.81) รองลงมา คือ ปัจจัยด้านนโยบายของมหาวิทยาลัย ($\bar{X} = 3.95$, S.D = 0.83) ปัจจัยด้านบุคลากร ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.70) ปัจจัยด้านกระบวนการพัฒนา ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = 0.66) และ ปัจจัยด้านการบริหารวิชาการ ($\bar{X} = 3.74$, S.D. = 0.68) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมภายนอก ($\bar{X} = 3.65$, S.D. = 0.68) ตามลำดับโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$, S.D.= 0.66)